ननूपाध्यंतर्यामिणोरनादित्वान्नित्ययोःप्रवर्त्यप्रवर्तकयोःसतोःकथंचिदाभासस्यदुःखान्मुक्तिःस्यादित्याशंक्याह पृथ्व्येति यथान्यैरदृष्टोपिपृथिव्याअंतोस्ति अविभुद्रव्यत्वात् एवंदुःखसंततेरप्यंतोस्तिजन्यत्वात्यथावावायुरर्णवस्थंतृणादिकंयथाप्लवंयथाप्रवाहंवायुनेवलोड्यमानंइतस्ततश्चाल्यमानंवायुरेवपरंपारंनयति एवंकर्मवायुभिरुह्यमानंसंसारसमुद्रस्थंजीवपोतंकर्माण्येवचित्तशुद्ध्यादिजननद्वारापरंपारंनयंतीत्यर्थः यथोक्तं कर्मणैवहिसंसिद्धिमास्थिताजनकादयइति संसिद्धिंज्ञानयोग्यतां ॥ ३० ॥ यथासूर्यरश्मीनामुदयास्तमयौएवंचैतन्यभासामपिस्तइत्याह दिवाकरइति गुणंरश्मिमंडलेनजगद्व्यापित्वं एवंजीवःसत्यांचित्तशुद्धौज्ञानोदयेसतिरात्रिंदिववत्संसारलयोदयौपश्यतीत्यर्थः निर्गतःविशेषवान्सुखित्वादिधर्मवानहंकारोयस्मात्सनिर्विशेषवान् ॥ ३१ ॥ प्रकरणार्थमुपसंहरति अनागतमिति अनादौसंसारेसर्वमपिसुखंपुरुषस्यक्वचिज्जन्मनिप्राप्तमेवास्ति इदंत्वमृतत्वंअनागतं आगतस्यनिवृत्त्ययोगात् स्वयंभुवंअजन्यं जन्यस्यावश्यंविनाशित्वात् प्रभवत्यस्मान्निधीयतेलीयतेऽस्मिन्कार्यजातमितिप्रभवनिधानं एवमपिअव्ययंप्रधानवन्नपरिणामिनित्यं परिणामिनोनाशावश्यंभावेननित्यत्वायोगात् सनातनंयदमृतं आदिमध्यांतशून्यंमोक्षस्वरूपं अनादिमध्यामृतमित्यपिपाठः अव्ययंनाशहीनं यतःध्रुवंअविचाल्यं ईदृशंप्रत्यगभिन्नंवस्तुनिचाय्यज्ञात्वा तत्वेदप्रसिद्धंपरंअगौणंअमृतत्वंमोक्षं अश्नुतेप्राप्नोति अपामसोमममृताअभूमेतिकर्मप्राप्यमप्यमृतत्वंश्रूयते तच्चगौणंकर्मजस्यनित्यत्वायोगात् तद्यथेहकर्मजितोलोकःक्षीयतएवमेवामुत्रपुण्यजितोलोकःक्षीयतइतिश्रुतेश्च यथाहुः आभूतसंप्लवंस्थानममृतत्वंहिभाष्यतइति मुख्यममृतत्वंप्राप्तस्तुनपुनरावर्ततेसंसारमंडले तस्मात्सनातनादिविशेषणविशिष्टंनित्यंसुखंमोक्षाख्यंस्वतःसिद्धमप्यज्ञानादप्राप्तमिवकंठगतविस्मृतचामीकरवत्प्राप्तव्यमज्ञानापगममात्रेणेतिसिद्धं ॥ ३२ ॥ इतिशांति० मो० नै० भा० षडधिकद्विशततमोऽध्यायः ॥ २०६ ॥ ॥ ७ ॥ ॥७॥

पृथ्व्यानरःपश्यतिनांतमस्यात्यंतश्चास्याभविताचेतिविद्धि ॥ परंनयंतीहविलोड्यमानंयथाप्लवंवायुरिवार्णवस्थं ॥ ३० ॥ दिवाकरोगुणमुपलभ्यनिर्गुणोयथाभवेदपगतरश्मिमंडलः ॥ तथात्यसौमुनिरिहनिर्विशेषवान्सनिर्गुणंप्रविशतिब्रह्मचाव्ययं ॥ ३१ ॥ अनागतंसुकृतवतांपरांगतिंस्वयंभुवंप्रभवनिधानमव्ययं ॥ सनातनंयदमृतमव्ययंध्रुवंनिचाय्यतत्परममृतत्वमश्नुते ॥ ३२ ॥ इतिश्रीमहाभारतेशांतिपर्वणिमोक्षधर्मपर्वणिमनुबृहस्पतिसं० षडधिकद्विशततमोऽध्यायः ॥ २०६ ॥